

СТАНОВИЩЕ НА СИНДИКАЛНА ФЕДЕРАЦИЯ НА СЛУЖИТЕЛИТЕ В МВР ЗА ПРОЦЕСА НА РЕФОРМИРАНЕ НА МИНИСТЕРСТВОТО И ИЗГОТВЯНЕ НА ВИЗИЯ И ДЪЛГОСРОЧНА СТРАТЕГИЯ ЗА РЕФОРМА И РАЗВИТИЕ

Необходимостта от реформа на МВР е очевидна. Освен липсата на достатъчна ефективност в работата на Министерството и липсата на доверие към тази работа от страна на гражданите, още по-очевидна я прави липсата на изключително важни в това отношение елементи в самото Министерство. Липса на мотивация у служителите. Липса на доверие от страна на служителите не само във висшето професионално, но – при това в още по-голяма степен – и в политическото ръководство. Липсата на елементарна сигурност у служителите – достигаща до невъзможност да планират своя и на семействата си живот дори и в най-краткосрочна перспектива и до увереност, че предстоят все нови и нови промени, в резултат на всяка от които ситуацията все повече се влошава. Тази липса на елементарни и в същото време крайно необходими за ефективната работа на служителите в МВР и на Министерството като институция фактори, както и изключително високите нива на професионален стрес, на който са изложени служителите – не на последно място в резултат на факта, че ведомството непрекъснато се реформира и въпреки това остава нереформирано – е една от главните причини СФСМВР да се ангажира сериозно с въпроси, свързани с механизма на реформиране на Министерството и изграждане на дългосрочна стратегия за неговото развитие. Всъщност СФСМВР започна да разработва тази тематика именно като продължение на международно финансиран проект, третиращ проблемите на професионалния стрес. Резултатът беше продължаване на проекта в нова посока с допълнително финансиране от Кралство Норвегия и завършването му с изключително висока оценка от страна на финансовите донори.

Необходимостта от реформа на МВР е очевидна. Още по-очевидно и безспорно е, че се нуждаем от работеща, ефикасна, резултатна, най-просто казано – успешна реформа. Без да разглежда – доколкото на настоящия етап, убедени сме, това би било преждевременно – **конкретни дейности**, насочени към реформирането на Министерството, СФСМВР предлага становището си за **механизма**, по който трябва да се извърши реформата. Сам по себе си този механизъм неизбежно е предопределен от поне минимален набор от критерии, на които реформата трябва да отговаря, за да може да бъде приета за успешна.

- **Насоченост.** Освен известни строго специфични дейности, основната дейност на МВР е насочена най-общо към защита на правата, свободите, живота и собствеността на гражданите. С други думи – към осигуряване на задоволяването на една базисна

потребност, която наричаме „гражданска сигурност“. Неизбежно търсеният от всяка успешна реформа резултат е гарантиране на по-висока степен на задоволяване на тази потребност или, с други думи – повишаване на качеството на „произвеждания“ от МВР „продукт“. Всякакъв опит да се извършва реформа с друг краен резултат би представлявал подмяна на приоритетите и би довел до провал. Били сме свидетели на подобни опити.

- **Обхват.** Да се реформира една изключително тежка и натоварена със сериозна инерция система чрез въвеждане на несвързани една с друга промени на отделни нейни части би означавало да се изразходва сериозен ресурс за постигането на, най-мекото казано, съмнителни резултати. Реформиране на парче, „парцелирано“, макар че понякога предлага известни палиативни решения и е в състояние да подобри определени частни показатели, не води до чувствителен положителен резултат по отношение на цялата система. Нещо повече, обикновено води до дисбаланс, който в крайна сметка обезсмисля частичните положителни резултати – ако такива изобщо са били постигнати. Неизбежно е търсенето на комплексен подход.

- **Стратегическо планиране.** Разглеждането на реформата като еднократен акт или поредица от подобни актове без тясна връзка помежду им би я свело до комплекс от фрагментирани, „парцелирани“ псевдореформи, за каквито стана дума. Тя – по необходимост – би трябвало да се приема като продължителен процес, включващ взаимно свързани и обусловени дейности, насочени към цялостна промяна. Очевидно е необходим **задълбочен анализ** на моментното състояние на МВР, при това комплексен анализ, отразяващ както числения състав на ведомството, така и структурата, връзките и взаимодействието между отделните елементи, взаимодействието на Министерството с други институции и агенции и с гражданското общество, финансовото и материално-техническо състояние, системата за подбор на кадри и кариерно развитие, адекватността на обучение на състава. От изключителна важност в случая е отношението на гражданите към работата на МВР и резултатите от нея. Отново при задължително участие на гражданското общество, както и на експерти от различни структури и организации, следва да съществува **визия за крайния резултат** от реформата, както и на **конкретните мерки**, които биха довели до този резултат, и за тяхната последователност.

- **Яснота, прозрачност, публичност.** Чисто формалното спазване на ЗНА в частта му, регламентираща общественото обсъждане, не само не води до конкретни резултати, но напротив – дава чисто отрицателен ефект, изразяващ се във все по-задълбочаващо се недоверие. Публично обсъждане на конкретни мерки без да е направен публично достояние анализът, който ги прави необходими, както и конкретните цели, които се преследват с тях, е най-малко безполезно. Същото, при това в по-голяма степен, може да се каже за подобно обсъждане вътре в системата на МВР в хода на диалога между социалните партньори. Намираме за задължително не просто информирането – както на обществеността, така и на служителите в системата и техните професионални организации – но и създаването на възможност те непосредствено да влияят както върху процеса на вземане на решения, така и върху тяхното реализиране.

- **Обезпеченост.** Използваме думата в най-широк смисъл, доколкото задължително

трябва да се има предвид не просто финансово обезпечаване на процеса. То, разбира се, има своето място и успешното развитие на подобна реформа неизбежно минава и през сериозен дебат на различни нива по отношение на нейното финансиране. Но от изключителна важност според нас в случая е и сформирането на екипи и обезпечаването на взаимодействие между тях. Съществен елемент е и правното обезпечаване, доколкото съществуващата законова и подзаконова рамка се нуждае от сериозно преразглеждане. Използването на чужд опит и добри европейски практики също е важно, но със задължителното условие да се подбират тези от тях, които биха дали най-добър резултат при конкретните условия или които биха могли да бъдат успешно адаптирани към тези условия.

- **Устойчивост.** Приемането на реформата в МВР като процес неизбежно изисква създаването на възможност този процес да се развива стабилно през продължителен период от време. Опитите на отделни администрации да реформират системата в рамките на година-две или на отделен мандат очевидно се провалиха. Можем да посочим с примери – и те съвсем не са изключение – как бяха предприемани понякога откровено противоречащи си действия все в името на едно и също – реформата. Устойчивостта на процеса, която е от изключително значение за довеждането му до успешен резултат, зависи преди всичко от широкия обществен – и политически – консенсус по отношение на целите, мерките и начина на прилагането им. От особена важност е възможността за граждански мониторинг върху всеки етап и всяка конкретна дейност. Кое от своя страна прави практически неизбежно институционализирането на този мониторинг.

Всеки от тези критерии, разбира се, може и трябва да бъде дискутиран – както поотделно, така и във взаимовръзката му с останалите. Но СФСМВР, без да има претенциите за пълна изчерпателност, категорично споделя становището, че без покриването на този задължителен минимум от критерии всеки опит за реформа в МВР би бил обречен на неуспех.

Според СФСМВР този набор от критерии, на които следва да отговаря една реформа в МВР, практически дефинира механизма, по който трябва да се развие тази реформа. От проучване и анализ на общественото мнение и анализ на моментното състояние на Министерството през разработването на визия МВР-2030 и конкретните мерки за нейното реализиране, създадена с участието на експерти от правителствения и неправителствения сектор и академичната общност и подкрепена от широк обществен консенсус, до реализирането на тези мерки под непрекъснат, институционализиран граждански мониторинг.

От гледна точка на служителите на МВР Федерацията счита, че подобно развитие на реформата в системата би довело до повече яснота и прозрачност, до чуваемост от страна на политическото и висшето професионално ръководство по отношение на професионалните и социални проблеми, до възможност за планиране. Трябва да отбележим между другото, че в момента съществуват структури и механизми (въпреки изцяло съвещателния характер на дейността им), които позволяват пряко участие на служителите в планирането на реформите в МВР – Съветът, Комисиите и Групите по условия на труд, както и Комисиите за социален диалог и, разбира се,

Съветът за социално партньорство. Резултатът в дългосрочна перспектива би могъл да се сведе до възстановяване на чувството за сигурност и повишаване на мотивацията.

Федерацията в никакъв случай не претендира (нито би могла да намери основания за това) за водеща роля в този процес. Това, което се опитваме да направим, излагайки становището си, е за пореден път да поставим на широко обсъждане въпроса за реформата в МВР. При това не за необходимостта от такава реформа, а за начин на нейното реализиране, който би гарантирал успешен краен резултат.

Водещата роля в реформирането на МВР не може да принадлежи на синдикална или друга НПО. Нито дори на гражданското общество като цяло. Водещата роля – и според елементарната логика, и според действащото законодателство на страната – принадлежи на представителите на гражданското общество на ниво политически партии, Министерски съвет, Парламент. Доколкото главното, неизбежното условие за извършване на успешни промени в тази област е наличието на политическа воля тези промени да бъдат извършени по определен начин.

Мястото и ролята на СФСМВР, НПО, академичната общност, гражданското общество в случая е участието в обществения дебат, подпомагането на процеса с експертиза и логистика, медиацията и формирането на широк обществен консенсус. Макар и да са в състояние да подпомогнат дори постигането на политически консенсус по темата, те не са в състояние нито да заменят политическите партии и държавните институции, нито да изземат функциите им в провеждането на една успешна реформа. Защото – нека го повторим като финал – главното условие е наличието на политическа воля за промени.